

Universitätsbibliothek Wuppertal

Titi Livii Patavini Historiarvm Libri Qvi Svpersvnt Omnes

Livius, Titus

Mannhemii, 1783

Elogia auctorum ac iudicia de Tito Livio, cum fragmentis aliquot

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1333](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1333)

ELOGIA AUCTORUM
AC JUDICIA DE TITO LIVIO,
CUM
FRAGMENTIS ALIQUOT.

Seneca pater Suasoria 6.

QUOTIES magni alicujus mors ab historicis narrata est, toties fere totius consummatio vitæ, & quasi funebris laudatio redditur. Hoc semel atque iterum a Thucydide factum : idem in paucissimis personis usurpatum a Sallustio. Livius benignius, omnibus magnis viris præstitit. Sequentes historici multo id effusius fecerunt.

Mox eadem.

Ut est natura candidissimus omnium magnorum ingeniorum æstimator T. Livius; plenissimum testimonium Ciceroni reddidit.

Proæmio Lib. V. Controvers.

Pertinere ad rem non puto, quomodo Lucius Magius gener Titi Livii declamaverit, quamvis aliquo tempore suum populum habuit, quum illum homines non in ipsius honorem laudarent, sed in foceri ferrent.

Controvers. 24.

Titus Livius tam iniquus Sallustio fuit, ut hanc ipsam sententiam (*Res secundæ mire sunt vitis obtentui*) & tanquam translata, & tanquam corruptam dum transfertur, objiceret Sallustio. Nec hoc amore Thucydidis facit, ut illum præferat. Laudat, quem non timet: & facilius putat posse a se Sallustium vinci, si ante a Thucydide vincatur.

Controvers. 25.

Titus Livius de oratoribus, qui verba antiqua & fordida consecantur, & orationis obscuritatem, severitatem putant, aiebat Miltiadem rhetorem eleganter dixisse, *Ἐπὶ τῶν πλησίων μάλιστα αἰ.*

Velleius Paterculus Lib. I. c. 17.

Historicos, (ut & Livium quòque priorum ætati adstruas) præter Catonem, & quosdam veteres & obscuros, minus octoginta annis circumdatum ævum tulit.

Idem Lib. II. c. 36.

Pene stulta est inhærentium oculis ingeniorum enumeratio: inter quæ maxime nostri ævi eminent, princeps carminum Virgilius, Rabinusque, & consecutus Sallustium Livius, Tibullusque, & Naso.

Vale.

Valerius Maximus Lib. I. cap. ult.

Quia supra usitatam rationem excedentia attingimus, serpentis quoque a T. Livio curiose pariter ac facunde relata fiat mentio. Is enim ait in Africa apud Bagradam flumen, tantæ magnitudinis anguem fuisse, ut Atilii Reguli exercitum usu annis prohiberet: multisque militibus ingenti ore conreptis, compluribus caudæ voluminibus elisis, quum telorum jactu perforari nequiret, ad ultimum ballistarum tormentis undique petitam, silicum crebris & ponderosis verberibus procubuisse: omnibusque & cohortibus & legionibus ipsa Carthagine visam terribiliorem: atque etiam cruore suo gurgitibus imbutis, corporisque jacentis pestifero afflatu vicina regione polluta, Romana inde submovisse castra. Dicit belluæ etiam corium centum viginti pedes longum, in urbem missum.

Seneca filius Lib. I. de Ira, cap. 16.

Non est quod existimes verum esse, quod apud disertissimum virum Livium dicitur, *Vir ingenii magni magis quam boni*. Non potest illud separari: aut & bonum erit, aut nec magnum.

Idem Lib. de Tranquillitate, cap. 9.

Quadringenta millia librorum Alexandriae arserunt, pulcherrimum regię opulentię monumentum. Alius laudaverit, sicut Livius, qui

Tom. XII.

Q

elegantia regum curaque egregium id opus ait fuisse. Non fuit elegantia illud aut cura, sed studiosa luxuria.

Idem epistola 100.

Affer quem Fabiano possis præponere. Dic Ciceronem, cujus libri ad philosophiam pertinentes, pene totidem sunt, quot Fabiani. Cedam: sed non statim pusillum est, si quid maximo minus est. Dic Asinium Pollionem. Cedam, sed ut respondeam, In re tanta eminere est, & post duos esse. Nomina adhuc Livium. Scripsit enim & dialogos, quos non magis philosophiæ annumerare possis, quam historiæ; & ex professo philosophiam continentes libros. Huic quoque dabo locum. Vide tamen quam multos antecedit, qui a tribus vincitur, & tribus eloquentissimis.

Idem Lib. V. Natur. quæst. cap. 18.

Nunc quod de Cæsare olim majore vulgo discutatum est, & a Tito Livio positum, *In incerto esse, utrum illum magis nasci reipublicæ profuerit, an non nasci, dici etiam de ventis potest.*

Idem epistola 46.

Librum tuum, quem mihi promiseras, accepi; & tamquam lecturus ex commodo, adaperui, ac tantum degustare volui. Deinde blanditus est

ipse, ut procederem longius. Qui quam disertus fuerit, ex hoc intelligas licet: brevis mihi visus est, quum esset nec mei nec tui corporis, sed qui primo aspectu aut T. Livii, aut Epicuri posset videri.

Fabius Quintil. Lib. I. Instit. Orat. c. 5.

Pollio reprehendit in Livio Patavinitatem.

Idem Lib. VIII. cap. 1.

Attica anus Theophrastum, hominem alioqui disertissimum, adnotata unius adfectione verbi, hospitem dixit: nec alio se id reprehendisse interrogata respondit, quam quod nimium Attice loqueretur. Et in T. Livio, miræ facundiæ viro, putat inesse Pollio Asinius quamdam Patavinitatem.

Lib. IX. cap. 2.

Apud Historicos reperiuntur obliquæ adlocutiones: ut in T. Livii primo statim libro, *Urbes quoque, ut cetera, ex infimo nasci.*

Lib. IX. cap. 4.

T. Livius hexametri exordio cœpit: *Facturusne operæ pretium sim.* Nam ita edidit: estque melius quam quomodo emendatur.

Lib. II. Instit. cap. 4.

Sæpe etiam quæri solet, de tempore, de loco, quo gesta res dicitur, nonnunquam de persona quoque: sicut Livius frequentissime dubitat, & alii ab aliis historici dissentiant,

Lib. II. cap. 6.

Ego optimos quidem, & statim, & semper (legi scriptores,) sed tamen eorum candidissimum quemque, & maxime expositum, velim: ut Livium a pueris magis quam Sallustium: & hic historiæ majoris est auctor: ad quem tamen intelligendum jam profectu opus sit. Cicero, ut mihi quidem videtur, & jucundus incipientibus quoque, & apertus est satis: nec prodesse tantum, sed etiam amari potest: tum (quemadmodum Livius præcipit) *ut quisque erit Ciceroni simillimus.*

Lib. X. cap. 1.

Fuerit igitur brevitatis illa tutissima, quæ est apud Livium, in epistola ad filium scripta: *Legendos Demosthenem atque Ciceronem; tum ita ut quisque esset Demostheni & Ciceroni simillimus.*

Eodem capite.

Neque illa Sallustiana brevitatis, qua nihil apud aures vacuas atque eruditatis potest esse perfectius, apud occupatum variis cogitationibus judicem, & sæpius ineruditum, captanda nobis est: neque illa Livii lactea ubertas satis docebit eum, qui non speciem expositionis, sed fidem quærit.

Post multa ibidem.

At non historia cesserit Græcis, nec obponere Thucydidi Sallustium verear: nec indigetur

sibi Herodotus æquari T. Livium, quum in nar-
 rando miræ jucunditatis, clarissimique candoris,
 tum in concionibus supra quam enarrari potest,
 eloquentem: ita dicuntur omnia quum rebus,
 tum personis adcommodata. Sed adfectus quidem,
 præcipue eos qui sunt dulciores, ut parcissime
 dicam, nemo historicorum commendavit magis:
 ideoque immortalẽ illam Sallustii velocitatem
 diversis virtutibus consecutus est. Nam mihi
 egregie dixisse videtur Servilius Nonianus, pares
 eos magis quam similes.

Plinius Præfat. Hist. Natur. ad Vespas. Imp.

Equidem ita sentio, peculiarem in studiis
 causam eorum esse, qui, difficultatibus victis,
 utilitatem juvandi prætulerunt gratiæ placendi.
 Idque jam & in aliis operibus ipse feci, & pro-
 fiteor mirari me T. Livium, auctorem celeberrimum,
 in historiarum suarum, quas repetit ab
 origine urbis, quodam volumine sic orsum:
Satis jam sibi gloriæ quæsitum, & potuisse se desinere,
ni animus inquires pasceretur opere. Profecto enim
 populi gentium victoris, & Romani nominis
 gloriæ, non suæ, composuisse illa decuit. Majus
 meritum esset, operis amore, non animi causa
 perseverasse; & hoc populo Romano præstitisse,
 non sibi,

*Cornelius Tacitus, oratione Cremutii Cordi, Lib. IV.
Annal. c. 34.*

Brutum & Cassium laudavisse dicor : quorum res gestas quum plurimi composuerint , nemo sine honore memoravit. T. Livius , eloquentiæ ac fidei præclarus inprimis , Cn. Pompeium tantis laudibus tulit , ut Pompeianum eum Augustus adpellaret : neque id amicitiae eorum obfecit. Scipionem , Afranium , hunc ipsum Cassium , hunc Brutum , nusquam latrones & parricidas , quæ nunc vocabula inponuntur , sæpe ut insignes viros nominat.

Suetonius Tranquillus, Calligulæ c. 34.

Sed & Virgilio & T. Livii scripta & imagines ; paulum absuit quin ex omnibus bibliothecis amoverit : quorum alterum , ut nullius ingenii minimæque doctrinæ ; alterum , ut verbosum in historia negligentemque , carpebat.

Idem Claudii c. 41.

Historiam in adolescentia , hortante T. Livio ; Sulpicio vero Flavio etiam adjuvante , scribere adgressus est.

Idem Domitiani cap. 10.

Metium Pompeianum , quod habere Imperatoriam genesin vulgo ferebatur , & quod depic-

tum orbem terræ in membranis, concionesque
regum ac ducum ex T. Livio circumferret,
(interemit.)

Plutarchus.

Auctoritatem Livii adducit in vitis Camilli,
Marcelli, Catonis Majoris, Flaminini, Sullæ,
Luculli, Cæsaris, item quæstione Romana 25.
sed sine elogio.

*Martialis Lib. XIV. Epigr. 190. de Livio
in membranis.*

Pellibus exiguis arctatur Livius ingens,³
Quem mea non totum bibliotheca capit:

Plinius Junior, Lib. II. epist. 3.

Nunquamne legisti, Gaditanum quemdam,
T. Livii nomine gloriaque commotum, ad vi-
sendum eum ab ultimo terrarum orbe venisse,
statimque, ut viderat, abiisse?

*Statius Papinius Lib. IV. Sylv. 7. ad Maximum
Junium.*

Sed tuas artes puer ante discat,
Omne quîs mundi senium remensus,
Orsa Sallusti brevis, & Timavi
Reddis alumnum.

*Justinus, qui Trogum contraxit, Lib. XXXVIII,
Histor. cap. 3.*

Pompeius Trogus in Livio & in Sallustio reprehendit, quod conciones directas pro sua oratione operi suo inferendo, historiæ modum excefferint.

Ausonius de Staphylilio rhetore.

Grammaticæ ad Scaurum atque Probum;
promptissime rhetor,
Historiam callens Livii & Herodoti.

Flavius Vopiscus in Aureliano.

Adferente Tiberiano, quod Pollio multa in-
curiose, multa breviter prodidisset; me contra
dicente, neminem scriptorum, quantum ad histo-
riam pertinet, non aliquid esse mentitum; pro-
dente quin etiam, in quo Livius, in quo Sal-
lustius, in quo Cornelius Tacitus, in quo deni-
que Trogus, manifestis testibus convincerentur,
pedibus in sententiam transitum faciens, ac ma-
num porrigens jucundam (*) præterea, *Scribe,*
inquit, *ut libet: securus quod velis dicas, habiturus*
mendaciorum comites, quos historica eloquentiæ mi-
ramur auctores.

Idem in Probo.

Cn. Pompeium tribus fulgentem triumphis;
belli Piratici, belli Sertoriani, belli Mithridatici

(*) Salmasius legit *jocando*.

multarumque rerum gestarum majestate sublimem, quis tandem nosset, nisi eum M. Tullius, & T. Livius in literas retulissent?

Idem ibid.

Et mihi quidem id animi fuit, non ut Salustios, Livios, Tacitos, Trogos, atque omnes disertissimos imitarer viros, in vita Principum & temporibus dirigendis, sed Marium Maximum, Suetonium Tranquillum, Fabium Marcellinum, Gargilium Martialem, Julium Capitolinum, Ælium Lampridium, ceterosque, qui hæc & talia, non tam diserte quam vere, memoriæ prodiderunt.

Censorinus Lib. de die Natali cap. 17.

Titus Livius libro CXXXVI. Eodem anno ludos seculares Cæsar ingenti adparatu fecit, quos centesimo quoque anno (is enim terminus seculi) fieri mos.

Eusebius in Chronico.

Ea quæ de Catilina, Cethego, Lentulo, & consule Cicerone, Sallustius scribit & Livius, hoc gesta sunt tempore.

Idem.

Messala Corvinus orator nascitur, & T. Livius Patavinus scriptor historicus.

Idem.

Livius Historicus Patavii moritur.

D. Hieronymus in Proœmio in Daniele.

Ad intelligendas extremas partes Danielis, multiplex historia Græcorum necessaria est . . . præcipueque nostri Livii, & Pompeii Trogi, atque Justini; qui omnem extremæ visionis nartrant historiam, & post Alexandrum usque ad Cæsarem Augustum, Syriæ & Ægypti, id est, Seleuci & Antiochi, & Ptolemæorum, bella describunt.

Idem Epistola ad Paullinum, tom. III.

Ad Titum Livium, lacteo eloquentiæ fonte manantem, de ultimis Hispaniæ Galliarumque finibus quosdam venisse nobiles legimus: & quos ad contemplationem sui Roma non traxerat, unius hominis fama perduxit. Habuit illa ætas inauditum omnibus seculis celebrandumque miraculum, ut tantam urbem ingressi, aliud extra urbem quærerent.

Sidonius Apollinaris Paneg. Anthemii.

— vel quidquid in ævum

Mittunt Euganeis Patavina volumina chartis.

Cassiodorus.

C. Cæsar VI. & M. Agrippa III.

His consulibus Cæsar leges protulit, iudices ordinavit, provincias disposuit, & ideo Augustus cognominatus est : cujus temporibus floruerunt Virgilius, Horatius, & Livius.

FRAGMENTA DUO LIVII
DE CICERONE.

Ex Seneca patre, Suasoria sexta.

M. CICERO, sub adventum Triumvirorum cesserat urbe, pro certo habens, id quod erat, non magis Antonio eripi se, quam Cæsari Cassium & Brutum, posse. Primo in Tusculanum fugit, inde transversis itineribus in Formianum, ut ab Caieta navim conscensurus, proficiscitur. Unde aliquoties in altum provectum, quum modo venti adversi retulissent, modo ipse jactationem navis, cæco volvente fluctu, pati non posset, tædium tandem eum & fugæ & vitæ cepit : regressusque ad superiorem villam, quæ paulo plus mille passibus a mari abest, *Moriar*, inquit, *in patria sæpe servata*. Satis constat servos fortiter fideliterque paratos fuisse ad dimicandum : ipsum deponi lecticam, & quietos pati, quod fors iniqua cogeret, jussisse. Prominenti ex lectica, præbentique inmotam cervicem,

caput præcisum est. Nec satis stolidæ crudelitati militum fuit : manus quoque, scripsisse in Antonium aliquid exprobrantes, præciderunt. Ita relatum caput ad Antonium, jussuque ejus inter duas manus in Rostris positum, ubi ille consul, ubi sæpe consularis, ubi eo ipso anno adversus Antonium, quanta nulla umquam humana vox cum admiratione eloquentiæ, auditus fuerat. Vix adtollentes (*) lacrymis oculos homines, intueri trucidata membra ejus poterant.

I B I D E M.

VIXIT tres & sexaginta annos : ut, si vis abfisset, ne inmatura quidem mors videri possit. Ingenium & operibus, & præmiis operum felix. Ipse fortunæ diu prosperæ, & in longo tenore felicitatis, magnis interim ictus vulneribus, exilio, ruina partium pro quibus steterat, filiæ morte, exitu tam tristi atque acerbo, omnium adverforum nihil, ut viro dignum erat, tulit, præter mortem : quæ, vere æstimanti, minus indigna videri potuit, quod a victore inimico nihil crudelius passurus erat, quam quod ejusdem fortunæ compos ipse fecisset. Si quis tamen virtutibus vitia pensarit, vir magnus, acer, memorabilis fuit, & in cujus laudes persequendas Cicerone laudatore opus fuerit.

(*) Gron. legit præ lacrymis,

FRAGMENTUM LIVII
DE CATONE.

Ex Hieronym. Prol. Lib. II. in Oseam.

Cujus (Catonis) gloriæ neque profuit quisquam laudando, nec vituperando quisquam nocuit; quum utrumque summis præditi fecerint ingeniis.

F I N I S.

ARGENTORATI,
Typis FRANCISCI GEORGII LEVRAULT.

PERMISSU SUPERIORUM.

FRAGMENTUM LIVII

DE CATONE

Ex fragmentis, quae in Catone
Cato (Cato) est, non prolixus
est, sed etiam in quibusdam
partibus, quae sunt in fragmentis

FINIS

ARGENTORATI
TYPIS FRANCIS GEORGI LEVRAU

PARISIIS - 1788